

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská

Katedra myslivosti a lesnické zoologie

**Fakulta lesnická
a dřevařská**

**Hodnocení vlivu životního stylu a pohlaví na osobnost
loveckých psů**

Bakalářská práce

Marie Heverová

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Másílková, Ph.D.

2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Marie Heverová

Myslivost a péče o životní prostředí zvěře

Název práce

Hodnocení vlivu životního stylu a pohlaví na osobnost loveckých psů

Název anglicky

The effect of life style and sex on personality of hunting dogs

Cíle práce

1. Ohodnotit spolehlivost českého doslovného překladu osobnostního dotazníku pro psy „Dog personality questionnaire“ (DPQ, Jones 2008) prostřednictvím shody mezi hodnotiteli.
2. Otestovat, zda existují rozdíly v osobnostním skóre psů (konkrétního loveckého plemene) aktivně využívaných k lovu a psů nevyužívaných k loveckým aktivitám.
3. Otestovat vliv pohlaví a kastrace na osobnostní skóre psů.

Metodika

Osobnostní rysy psů budou hodnoceny pomocí českého překladu krátké verze dotazníku Dog personality questionnaire (Jones 2008), obsahující 45 položek hodnotících 6 osobnostních dimenzí psů. Tento dotazník vyplní dvě osoby, které psa velmi dobře znají, a pomocí korelací bude hodnocena shoda mezi hodnotiteli, tj. reliabilita českého překladu. Dále bude majiteli psa předložen dotazník pro získání informací životního stylu psa. Cílem bude získat osobnostní hodnocení alespoň 20 dospělých psů konkrétního loveckého plemene (např. jezevčík drsnosrstý) s rovnoměrným zastoupením pohlaví a životního stylu (lovecky aktivní psi x lovecky neaktivní psi). Studentka spočítá osobnostní skóre psů na daných dimenzích a pomocí statistických metod ohodnotí vliv životního stylu, pohlaví a kastrace na osobnost psa.

Časový harmonogram:

Srpen 2023: odevzdání rešerše

Říjen 2023: odevzdání datasetu a vypočítání osobnostního skóre psů

Listopad 2023: odevzdání metodiky

Prosinec 2023: statistické hodnocení dat

Leden 2024: odevzdání výsledků

Únor 2024: odevzdání diskuze

Duben 2024: odevzdání finálního kompilátu BP

Doporučený rozsah práce

30-40 stran A4

Klíčová slova

hodnocení vlastností, lovecký pes, metody hodnocení osobnosti, osobnost zvířat, temperament

Doporučené zdroje informací

- Jones, A. C., & Gosling, S. D. (2005). Temperament and personality in dogs (*Canis familiaris*): A review and evaluation of past research. *Applied Animal Behaviour Science*, 95(1–2), 1–53. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2005.04.008>
- Posluns, J. A., Anderson, R. E., & Walsh, C. J. (2017). Comparing two canine personality assessments: Convergence of the MCPQ-R and DPQ and consensus between dog owners and dog walkers. *Applied Animal Behaviour Science*, 188, 68–76. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2016.12.013>
- Rayment, D. J., De Groef, B., Peters, R. A., & Marston, L. C. (2015). Applied personality assessment in domestic dogs: Limitations and caveats. *Applied Animal Behaviour Science*, 163, 1–18. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2014.11.020>
- Weiss, A., & Adams, M. J. (2010). Personality, Temperament, and Behavioral Syndromes. In G. F. Koob, M. Le Moal, & R. F. Thompson (Eds.), *Encyclopedia of behavioral neuroscience* (3rd edition, pp. 47–53). Elsevier.
- Wiener, P., & Haskell, M. J. (2016). Use of questionnaire-based data to assess dog personality. *Journal of Veterinary Behavior: Clinical Applications and Research*, 16, 81–85. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2016.10.007>
-

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – FLD

Vedoucí práce

Mgr. Michaela Másílková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Excelentní výzkum EVA4.0

Elektronicky schváleno dne 22. 3. 2023

prof. Ing. Marek Turčáni, PhD.

Vedoucí ústavu

Elektronicky schváleno dne 28. 7. 2023

prof. Ing. Róbert Marušák, PhD.

Děkan

V Praze dne 03. 04. 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: " Hodnocení vlivu životního stylu a pohlaví na osobnost loveckých psů " vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila, a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne 4. 4. 2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala své vedoucí práce Mgr. Michaele Másílkové, Ph.D. za příjemnou spolupráci, konzultace a předmětné náměty. Také bych ráda poděkovala svým nejbližším za podporu během mého studia.

Hodnocení vlivu životního stylu a pohlaví na osobnost loveckých psů

Souhrn

Aby lidé mohli psům poskytnout ty nejlepší životní podmínky, měli by o svých mazlíčcích vědět, co nejvíce informací, které výzkum osobnosti přináší. Osobnost ovlivňuje učení, paměť, zdraví, imunitní systém nebo například počet potomků, a proto a je tedy důležité ji zkoumat. Osobnost psů je částečně dědičná, nicméně ji ovlivňuje několik faktorů, jako například pohlaví, věk, životní styl psa nebo kastrace.

Cílem této bakalářské práce bylo posoudit vliv pohlaví a kastrace na osobnost loveckých psů, a dále zjistit, zda existují rozdíly v osobnostním skóre psů aktivně využívaných k lovu a psů nevyužívaných k loveckým aktivitám. Posledním cílem bylo ohodnotit spolehlivost českého překladu osobnostního dotazníku pro psy „Dog Personality Questionnaire“ (DPQ, Jones 2008) pomocí shody mezi hodnotiteli.

Osobnost byla zkoumána u 17 dospělých drsnosrstých jezevčíků pomocí online dotazníků umístěných na sociální síť. Data byla sbírána od 6. 11. 2023 do 18. 2. 2024, poté byla spočítaná skóre pro každého psa pro každou osobnostní dimenzi či aspekt a byl otestován vliv pohlaví, kastrace a životního stylu statistickou metodou ANOVA.

Byl prokázán vliv pohlaví a kastrace na osobnostní aspekt Agresivita vůči psům (Aggression towards Dogs). Bylo zjištěno, že feny jsou více agresivní vůči psům než psi, a kastrování jedinci jsou méně agresivní vůči psům než nekastrování jedinci.

Výzkum osobnosti psa by mohl být prospěšný jak pro výběr psů do chovu, tak pro výběr pracovních psů.

Klíčová slova: temperament, hodnocení vlastností, metody hodnocení osobnosti, lovecký pes, osobnost zvířat

The effect of lifestyle and sex on personality of hunting dogs

Summary

To provide the best living conditions for dogs, people should know as much information as possible about their pets, which is provided by personality research. Personality affects learning, memory, health, immune system, and the number of offspring; it's important to study it. A dog's personality is partially hereditary but is also affected by several other factors, such as sex, age, dog lifestyle, and neutering.

The aim of this bachelor's thesis was to assess the effect of sex and neutering on personality of hunting dogs, and find out whether there are differences in the personality scores of dogs actively used for hunting and dogs not used for hunting activities. The last aim was to evaluate the reliability of the Czech translation of the Dog Personality Questionnaire (DPQ, Jones 2008) testing inter-rater agreement.

Personality was investigated in 17 adult rough-coated dachshunds using online questionnaires posted on a social network. The data was collected from 6. 11. 2023 to 18. 2. 2024. Scores were counted for each dog and each personal factor or aspect, and the effect of sex, lifestyle and castration was evaluated by the statistical method ANOVA.

We demonstrated the significant effect of sex and castration on the personality aspect Aggression towards Dogs. Females were rated as more aggressive towards dogs than males, and neutered dogs were rated as less aggressive toward dogs than intact dogs.

Dog personality research could be useful for selecting dogs for breeding or for selecting working dogs.

Keywords: temperament, trait rating, personality assessment methods, hunting dog, animal personality

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce	11
3	Literární rešerše	12
3.1	Osobnost u zvířat	12
3.1.1	Definice osobnosti a její význam	12
3.1.2	Výzkum osobnosti u domácích mazlíčků	13
3.2	Osobnost psů	14
3.2.1	Osobnostní dimenze u psů	14
3.2.2	Faktory ovlivňující osobnost psů	16
3.2.2.1	Věk psa	17
3.2.2.2	Pohlaví psa	17
3.2.2.3	Kastrace	17
3.2.2.4	Plemeno	18
3.2.2.5	Životní styl psa	19
3.3	Metody zjišťování osobnosti psů	19
3.3.1	Expertní hodnocení plemen	19
3.3.2	Testové baterie	20
3.3.3	Pozorování chování v přirozeném prostředí	20
3.3.4	Hodnocení individuálních vlastností pomocí dotazníku	20
3.3.4.1	Druhy osobnostních dotazníků	21
3.4	Osobnost loveckých psů	22
3.5	Jezevčíci	22
3.5.1	Historie, využití, varianty	22
3.5.2	Vlastnosti plemene	23
4	Metodika	24
4.1	Studování psi	24
4.2	Sběr dat	24
4.3	Výpočet osobnostního skóre	25
4.4	Analýza dat	26
5	Výsledky	27
5.1	Shoda mezi hodnotiteli	27
5.2	Vliv pohlaví, životního stylu a kastrace na osobnostní skóre psa	28
6	Diskuze	30
6.1	Shoda mezi hodnotiteli	30

6.2	Vliv pohlaví, životního stylu a kastrace na osobnostní skóre psa.....	31
7	Závěr	33
8	Literatura.....	34
9	Seznam použitých zkratk a symbolů.....	36
10	Samostatné přílohy	37
10.1	Příloha 1.....	37
10.2	Příloha 2.....	38
10.3	Příloha 3.....	40
10.4	Příloha 4.....	42

1 Úvod

Pes domácí (*Canis familiaris*) je již od doby domestikace nedílnou součástí lidských společenstev. Pes je také častým předmětem výzkumů. V poslední době je téma osobnosti psa velmi oblíbené jak mezi kynology, tak mezi ne odbornou veřejností. Aby lidé mohli psům poskytnout ty nejlepší životní podmínky, měli by o svých mazlíčcích vědět, co nejvíce informací, které výzkum osobnosti přináší.

Osobnost ovlivňuje učení, paměť, zdraví a imunitní systém nebo například počet potomků a věk dožití jedince, proto je tedy důležité ji zkoumat. Výzkum osobnosti se používá při výběru pracovních psů, psů z útulků nebo při výběru do chovu. Faktorů, které ovlivňují osobnost, je mnoho. Mezi ně patří například pohlaví, plemeno, kastrace, věk, váha, trauma, životní styl psa, životní zkušenosti nebo třeba prostředí, ve kterém pes žije.

Existují tzv. osobnostní dimenze (osobnostní faktory, osy, komponenty), které jsou názvem pro vzájemně související behaviorální vlastnosti. V této práci jsou pro lepší rozlišení psány osobnostní dimenze s velkým počátečním písmenem. Jejich originální název v angličtině je zapsán v závorce. Dimenze mohou být rozděleny na aspekty, specifitější podsložky. Nejčastěji zkoumanou osobnostní dimenzí u psů je Agresivita (Aggression) nebo Sociabilita (Sociability).

Jednou z metod, jak zkoumat osobnost psů je hodnocení individuálních vlastností pomocí dotazníků, kterých existuje více typů. Dotazníky obsahují řadu tvrzení či adjektiv s definicemi. Hodnotitel, většinou majitel nebo někdo, kdo psa dobře zná, následně uvádí na Likertově škále, jak často danou věc pes dělá nebo jak tvrzení psa vystihuje. Z vyplněných údajů se získává osobnostní skóre jednotlivých dimenzí

V této práci byla použita krátká forma DPQ dotazníku (Jones, 2008) (viz kapitola 3. 3. 4. 1), která se skládá z 45 tvrzení a zkoumá 5 dimenzí: Aktivita/Vzrušivost (Activity/Excitability), Schopnost reagovat na trénink (Responsiveness to Training), Strach (Fearfulness), Agresivita vůči lidem (Aggression towards People) a Agresivita vůči zvířatům (Aggression towards Animals) a 15 aspektů (Příloha 4).

Tato práce zkoumá vliv pohlaví, kastrace a životního stylu na osobnost drsnosrstých jezevčků. Doposud byl zkoumán vliv plemene loveckých psů na osobnost (viz kapitola 3. 2. 2. 4) a vliv životního stylu na osobnost psů (viz kapitola 3. 2. 2. 5), ale nebyl zkoumán vliv životního stylu lovecky využívaných a nevyužívaných psů loveckého plemene na osobnost psů.

2 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce bylo posoudit vliv životního stylu, pohlaví a kastrace na osobnost loveckých psů, konkrétně:

1. Ohodnotit spolehlivost českého doslovného překladu osobnostního dotazníku pro psy „Dog Personality Questionnaire“ (DPQ, Jones 2008) prostřednictvím shody mezi hodnotiteli.
2. Otestovat, zda existují rozdíly v osobnostním skóre psů (konkrétního loveckého plemene) aktivně využívaných k lovu a psů nevyužívaných k loveckým aktivitám.
3. Otestovat vliv pohlaví a kastrace na osobnostní skóre psů.

3 Literární rešerše

3.1 Osobnost u zvířat

3.1.1 Definice osobnosti a její význam

Osobnost vzniká vlivem vnějších vlivů a genetiky (Lofgren et al., 2014). Skládá se z behaviorálních, emocionálních a kognitivních vlastností, které jsou konzistentní v čase a napříč situacemi. Nejčastěji jsou ale u zvířat zkoumány individuální rozdíly v chování neboli behaviorální variabilita (Weiss & Adams, 2010). K označení tohoto jevu používáme i další termíny, jako například temperament a behaviorální syndrom. Termín temperament pochází z psychologie a jde o starší odborný výraz pro individuální rozdíly v chování konzistentní napříč situacemi a časem. Dříve byl temperament považován za dědičné tendence objevující se bezprostředně po narození, které později slouží pro vývoj osobnosti. Nicméně ne všechny studie tuto definici dodržují, proto rozdíly mezi osobností a temperamentem nemusíme považovat za důležité. Některé studie používají termín temperament, jelikož jim pojem osobnost připadá u výzkumu individuálních rozdílů v chování zvířat příliš antropomorfní (Jones & Gosling, 2005). Novější výraz behaviorální syndrom označující soubor korelovaného chování, stabilní ve více situacích, se častěji používá v behaviorální ekologii (Weiss & Adams, 2010). Osobnost u zvířat se zkoumá nejčastěji pomocí experimentů, dotazníků či hodnocení vlastností (Gosling, 2001).

Osobnostní dimenze je označení pro více vzájemně souvisejících behaviorálních vlastností. Ve studiích je můžeme nalézt také pod pojmy osobnostní faktory, komponenty či osy (Weiss & Adams, 2010) a v této bakalářské práci budou odlišeny pomocí velkých písmen. Běžně studované dimenze u zvířat jsou například Sociabilita (Sociability), Extraverze (Extraversion), Neuroticismus (Neuroticism), Svědomitost (Conscientiousness), Dominance (Dominance), Agrese (Aggression), Bázlivost (Fearfulness), Odvaha (Boldness) nebo Aktivita (Activity) (Gartner, 2015). Popsány jsou také tzv. Coping styles charakterizující schopnost jedince zvládat stres, které kromě behaviorální variability zahrnují i variabilitu fyziologickou. Některé dimenze, jako je dimenze Vzrušivost (Excitability) popsána u psů, mohou být dědičné (Rayment et al., 2015). V některých případech mohou být jednotlivé dimenze korelovány (do behaviorálního syndromu). Rayment et al. (2015) se ve svém článku zmiňují o aktivačním modelu, který obsahuje dvě osy, které pracují současně v opozici, osu Napětí-Klid (Tension-Placidity) a osu Energie, Bdělosti-Únavy (Wakefulness-Tiredness).

Každému zkoumanému jedinci je na základě pozorování nebo hodnocení behaviorální variability přiděleno osobnostní skóre na dané dimenzi (Jones & Gosling, 2005). Osobnostní skóre můžeme chápat jako místo na osobnostní ose, jejíž konce jsou zakončeny opačnými projevy na dané dimenzemi. Například pokud se bude hodnotit pomocí hodnocení vlastností na sedmibodové Likertově škále, jedinec, který dosáhne v dimenzi Agresivita (Aggression) skóre 7, je velmi agresivní a jedinec, který bude mít v této dimenzi skóre 1, je velmi málo agresivní (Posluns et al., 2017). Pokud budeme hodnotit Odvahu (Boldness) v experimentu s modelem predátora, tak jedinec, který bude trávit nejvíce času v blízkosti modelu bude odvážný (Bold) a jedinec, který bude trávit nejméně času v blízkosti modelu bude plachý (Shy).

Je velmi důležité, aby lidé věděli o zvířatech, které mají doma jako mazlíčky nebo v chovech, co nejvíce informací, i z důvodu zlepšení životních podmínek, které do jisté míry souvisí s osobností zvířete (Gartner, 2015). Zjistilo se totiž, že osobnost ovlivňuje nejen učení, vnímání a paměť (Gosling, 2001), ale i fitness (Gartner, 2015) jako je mortalita nebo počet potomků (Weiss & Adams, 2010). Osobnostní faktory mají například také souvislost s koncentrací kortizolu, stresového hormonu. U několika druhů se také zjistil vliv osobnosti na zdraví a imunitní systém zvířete (Gartner, 2015). Například svědomitější a extrovertnější šimpanzi byli zdravější. Osobnost má také spojitost s životní pohodou (tzv. well-being), která ovlivňuje dlouhověkost (Gartner, 2015). Kupříkladu příjemní, extravertní a emocionálně stabilní orangutani byli ve větší pohodě (Weiss & Adams, 2010).

3.1.2 Výzkum osobnosti u domácích mazlíčků

Osobnost byla potvrzena u řady druhů zvířat, od bezobratlých po primáty. Nejčastěji je ale studována u primátů, zejména u našich nejbližších příbuzných, šimpanzů, kteří jsou často chováni v laboratořích nebo zoologických zahradách a jsou zajímavým druhem z hlediska výzkumu evolučního vývoje osobnosti u lidí. Osobnost se také intenzivně studuje u hospodářských zvířat, jako jsou prasata nebo koně (Gosling, 2001). Dále probíhá také intenzivní výzkum osobnosti u zvířat chovaných jako společníci, konkrétně na psech a poté na kočkách, přičemž studie na psech jsou častější. Osobnost je také studována (v malých počtech) u ježků, králíků, frettek nebo krajt (Gartner, 2015).

Jedním z důvodů, proč je výzkum osobnosti u psů častější než u koček, je pravděpodobně delší domestikace lidmi a zejména jejich vlastností lépe přijímat podněty od lidí. Psi jsou také pravděpodobně častěji studováni kvůli jejich využití v běžném životě (Gartner, 2015). Výzkumy zabývající se osobností psů se často zaměřují na pracovní nebo jinak využívané psy.

Psi na rozdíl od koček, které jsou nevyzpytatelné a nepřijímají podněty od lidí, jsou celkově vnímáni jako lepší a jednodušší subjekty k výzkumu (Gartner, 2015; Wiener & Haskell, 2016).

Výzkumy týkající se osobnosti koček jsou prováděny od roku 1986. Na rozdíl od psů byl zaznamenán mnohem menší počet osobnostních dimenzí. Kočky a psi mají společnou dimenzi Sociabilitu (Sociability). Podobné by mohly být i dimenze Agresivita (Aggressiveness), Aktivita (Activity), Bázlivost (Fearfulness) a Zvědavost (Curiosity). Osobnost kočky podobně jako u psa je ovlivněna věkem nebo původem. Kupříkladu byly potvrzeny odchylky mezi čistokrevnými kočkami a kočkami bez původu (Gartner, 2015). Výzkumy osobnosti u koček jsou ale méně propracované. Většinou v nich není zmíněno několik důležitých faktorů, například záznam o plemeni, kastraci nebo validitě a spolehlivosti dané metody výzkumu osobnosti (Gartner, 2015). Poslední zmíněný faktor někdy chybí i ve studiích psí osobnosti (Gartner, 2015; Rayment et al., 2015), přitom je velmi důležitý pro všechny studie týkající se osobnosti zvířat, jelikož je klíčový pro zajištění standardizace napříč studiemi a potvrzení pravdivosti tvrzení (Gartner, 2015).

Znalost osobnosti umožňuje snazší hledání nového domova pro psy z útulků (Corrieri et al., 2018; Gartner, 2015; Posluns et al., 2017; Rayment et al., 2015; Wiener & Haskell, 2016). Osobnost může ovlivňovat welfare jedince, jelikož výzkum osobnosti zvyšuje úspěšnost adopce a snižuje počet usmrcených jedinců (Gartner, 2015; Rayment et al., 2015), kteří jsou shledáni jako nevhodní pro navrácení do domácnosti a jsou následně utraceni (Posluns et al., 2017; Rayment et al., 2015; Wiener & Haskell, 2016). Zjišťování osobnosti u psů je velmi prospěšné v několika odvětvích. Kromě již zmíněné adopce z útulků umožňuje lepší výběr jedinců do chovu, výběr asistenčních, vodících, terapeutických, vojenských, policejních, záchranářských nebo pátracích psů (Corrieri et al., 2018; Gartner, 2015; Posluns et al., 2017; Rayment et al., 2015; Wiener & Haskell, 2016; Turcsán et al., 2018).

3.2 Osobnost psů

Studium osobnosti psů je velmi oblíbené téma mezi širokou veřejností i v akademickém prostředí, pravděpodobně proto, že psi jsou s lidmi dlouhodobě v blízkém kontaktu a jsou považováni za dobrý modelový druh (Wiener & Haskell, 2016).

3.2.1 Osobnostní dimenze u psů

Osobnostní dimenze studované u psů se odvíjí od metody použité pro popis osobnosti (viz kapitola 3.3. Metody zjišťování osobnosti psů). Všeobecně je ale nejčastěji zkoumanou

dimenzí osobnosti u psů Agresivita (Aggression), Sociabilita (Sociability) (Gosling, 2001) a dále dimenze, které souvisí se stresovou reakcí (Rayment et al., 2015).

Každá studie týkající se hodnocení psí osobnosti pracuje s jiným počtem dimenzí, které jsou různě definovány (Posluns et al., 2017). Studie hodnotící osobnost psů pomocí dotazníku (The Monash Canine Personality Questionnaire – Revised, MCPQ-R) kvantifikovala pět dimenzí: Přátelství (Amicability), Motivace (Motivation), Soustředění na trénink (Training Focus), Neuroticismus (Neuroticism), Extraverze (Extraversion) (Posluns et al., 2017), zatímco jiná studie (Chopik & Weaver, 2019; Corrieri et al., 2018; Höglin et al., 2021; Wallis et al., 2020) používající jiný dotazník (Dog Personality Questionnaire, DPQ) definovala dimenze Strach (Fearfulness), Schopnost reagovat na trénink (Responsiveness to Training), Aktivitu/Vzrušivost (Activity/Exitability), Agresivitu vůči lidem (Aggression towards people) a Agresivitu vůči zvířatům (Aggression towards Animals), které jsou poté rozděleny do specifitějších kategorií, aspektů (Posluns et al., 2017). Jones & Gosling (2005), kteří ve své rešerši shrnující práce zabývající se osobností psů určili sedm nejčastěji studovaných dimenzí: Strach (Fearfulness), Reaktivita (Reactivity), Aktivita (Activity), Sociabilita (Sociability), Submisivita (Submissiveness), Agresivita (Aggression), Schopnost reagovat na trénink (Responsiveness to Training). Jde tedy o velké množství dimenzí, které je zapotřebí sjednotit (Gartner, 2015).

Posluns et al. (2017) při srovnání dvou hodnocení (MCPQ-R, DPQ) psí osobnosti zjistili, že Neuroticismus (Neuroticism) je totožný se Strachem (Fearfulness), Extraverze (Extraversion) s Aktivitou/Vzrušivostí (Activity/Exitability) a Soustředění na trénink (Training Focus) se schopností reagovat na trénink (Responsiveness to Training). Může se tedy jednat o začátek taxonomie osobnostních rysů psů. Autoři tedy používají různé termíny pro označení stejné dimenze. V této práci bude používáno za českým označením dimenze v závorce i originální anglické pojmenování, aby se předcházelo vnášení dalšího zmatku českým překladem.

Experimenty, tzv. bateriové testy, které hodnotí psí osobnost na základě reakce psů na konkrétní podněty (např. nový předmět), jsou používány převážně pro pracovní psy. Například Jones & Gosling (2005) zmiňují studii zkoumající vztah mezi plemenem a Strachem (Fearfulness) nebo testy, které hodnotí osobnost psů na základě vyvolávání agresivního chování. Rayment et al. (2015) píše o výzkumu sledující reakci policejních psů na sociální stres. Ten definoval tři reakce/dimenze: Bázlivost (Fearful), Agresi (Aggression) a Ambivalenci (Ambivalent).

3.2.2 Faktory ovlivňující osobnost psů

Osobnost psů je utvářena částečně geneticky a částečně i dalšími (prenatálními i postnatálními) faktory. Značnou roli hraje vliv genů, a tedy i plemene (více v kapitole 3.2.2.4) (Turcsán et al., 2011). Například Lofgren et al. (2014) studovali vliv barvy psa a přišli s tvrzením, že „čokoládoví“ psi jsou více Rozrušeni při jejich ignorování (Agitated when ignored) a mají vyšší Vzrušivost (Excitability) než černí. Zároveň mají nižší Vycvičitelnost a Strach z hluku než žlutí a černí.

Vliv může mít například pohlaví, věk, kastrace nebo třeba životní styl psa (více v kapitolách 3.2.2.2, 3.2.2.1, 3.2.2.3, 3.2.2.5). Důležitý je také vliv zkušenosti psa (Lofgren et al., 2014), jako je například zkušenost s traumatem, která zvyšuje skóre na dimenzi Strach (Fear) a Agresi vůči lidem (Aggression toward human). Naopak s větší vahou psa se Strach (Fear) a Agrese vůči lidem (Aggression toward human) zmenšuje (Wallis et al., 2020). Osobnost psa může ovlivňovat také prostředí, ve kterém pes žije. Kupříkladu psi žijící pouze v bytech jsou méně agresivní než psi žijící pouze na zahradách, zároveň jsou ale méně trénovatelní. Nejvíce trénovatelní jsou psi žijící současně uvnitř a na zahradách (Mirkó et al., 2012). Kubinyi et al., (2009) zjistili, že na osobnost psa má vliv i počet psů a lidí žijících v jedné domácnosti. Počet lidí v domácnosti koreluje s neposlušností a agresivitou. Současně trávení času s majitelem snižuje agresi psa (Mirkó et al., 2012). Dále zjistili, že pořízení psa v pozdějším věku snižuje Sociabilitu (Sociability) a naopak dřívější pořízení lidmi způsobuje pozitivní reakce psů na lidi. Psi pořízení ze zverimexu se chovají problematičtěji než psi pořízení od chovatele (Kubinyi et al. (2009).

Současně má zásadní vliv na osobnost psa samotný majitel, a to jak svým chováním k psovi, ale i svou osobností. Kubinyi et al. (2009) našli spojitost mezi pohlavím majitele a osobností psa. Psi, které vlastní žena, jsou méně odvážní (Boldness). Lofgren et al., (2014) zjistili, že výcvik a zkušenosti majitele s výcvikem ovlivňují osobnostní rysy psa. Zkušený majitelé mají vliv na Odvahu (Boldness), Plachost (Shyness) a výkon psa (Svartberg, 2002). Výcvikem lze ovlivnit Trénovatelnost (Trainability) a Klid (Calmness) (Kubinyi et al., 2009). Dále bylo dokumentováno, že osobnostní rysy majitele ovlivňují hladinu stresového hormonu psa (Höglin et al., 2021). Osobnost psa tedy koreluje s osobností majitele. Zároveň tento jev může být způsoben tím, že jsou psi vybíráni podle životního stylu majitele (Chopik & Weaver, 2019).

3.2.2.1 Věk psa

Gartner (2015) ve svém výzkumu uvádí, že pouze 40,91 % studií zkoumalo vliv věku. Také ve své review zjistila, že starší psi jsou klidnější (Calmness), méně bázlivi (Fearfulness) a agresivnější (Aggression). Starší psi se stávají také méně společenskými (Kubinyi et al., 2009). Rayment et al. (2015) zjistili, že se zvyšujícím se věkem klesá Odvaha (Boldness) psů a osobnost se stává stálejší, neměnnou. Ke stejnému názoru dospěli i Wiener & Haskell (2016), kteří tvrdí, že starší psi mají nižší skóre v Odvaze (Boldness), ale i v Trénovatelnosti (Trainability), Nepozornosti (Inattentiveness) a Sklonu v aportování (Tendency to fetch).

Mladší psi jsou naopak více odvážní (Boldness), aktivnější/vzrušivější (Activity/Excitability), hravější (Playfulness), pozornější (Attentiveness) a mají vyšší skóre v Družnosti (Sociability), Energii (Energy) a Extraverzi (Extraversion) (Wallis et al., 2020). Podobné výsledky zjistili Chopik & Weaver (2019), kteří ve své studii popisují mladé psy jako aktivnější/vzrušivější (Activity/Excitability), méně agresivní vůči lidem (Aggression toward people), ale i zvířatům, a méně citlivé na výcvik (Responsiveness to training). Tvrdí ale, že mladí a staří psi jsou podobně bázlivi (Fearfulness). Podle Svartberg (2002) má věk vliv i na výkonnost, úspěšnost psů u zkoušek pracovních psů, která je spojena s Odvahou (Boldness) psů. Nejvíce odvážní psi jsou úspěšnější již v mládí.

3.2.2.2 Pohlaví psa

Řada studií prokázala, že psi (bez ohledu na plemeno) jsou odvážnější (Bold), agresivnější vůči lidem (Aggression toward people) a méně společenský (Sociable) než feny (Kubinyi et al., 2009; Svartberg 2002; Wallis et al., 2020). Feny mají naopak vyšší skóre ve Strachu (Fearfulness) a nižší v Dominanci (Dominance over dogs) (Wallis et al., 2020). Svartberg (2002) ve své studii zkoumající vliv osobnosti na výkonnost u zkoušek pracovních psů uvádí, že nejvíce výkonní psi jsou odvážní psi. Ti jsou také považováni za lépe trénovatelné (Trainable) (Starling et al., 2013a). S jinými výsledky se můžeme setkat u Kubinyi et al. (2009) kteří uvádí, že feny jsou lépe cvičitelné (Trainability) než psi.

3.2.2.3 Kastrace

Dalším známým faktorem ovlivňující osobnost je kastrace. Intaktní, nevykastrovaní, jedinci jsou považováni za odvážnější (Boldness), kdežto kastrování jedinci jsou agresivnější (Aggression), úzkostnější (Anxious), vzrušivější (Excitability) a méně klidní (Calmness)

(Kubinyi et al., 2009; Starling et al., 2013a; Wallis et al., 2020). Vliv kastrace je často specifický dle pohlaví. Kastrování psi jsou méně ustrašení (Fearfulness) (Chopik & Weaver, 2019) a hůře trénovatelní (Trainability) (Kubinyi et al., 2009). Naopak kastrované feny jsou lépe trénovatelné (Trainability) (Kubinyi et al., 2009), méně hledající pozornost (Attention seeking), vzrušivé (Excitability) a více se bojí (Shyness) (Lofgren et al., 2014).

3.2.2.4 Plemeno

Plemena jsou mezi sebou díky šlechtění, výběru dovedností potřebných pro historickou funkci plemene, geneticky izolována a jsou morfologicky homogenní. Můžeme tedy předpokládat, že každé plemeno bude mít typické osobnostní rysy, typické chování pro plemeno (Turcsán et al., 2011). To zároveň ale neznamená, že nebudou existovat individuální rozdíly v osobnosti v rámci jednoho plemene (Lofgren et al., 2014).

Bylo zjištěno, že plemeno ovlivňuje Aktivitu (Activity) a Agresivitu (Aggression). Konkrétně ovčáci, teriéři a honiči byli hodnoceni jako aktivnější než chrti (Mirkó et al., 2012), čivavy a jezevčáci jako více agresivní vůči lidem a akity s pitbulteriéry jako více agresivní vůči psům (Lofgren et al., 2014). Turcsán et al. (2011), kteří studovali vliv plemene, na odvalu a trénovatelnost psů zjistili, že pastevečtí (ovčáčtí) psi jsou více trénovatelní než ohaři, pracovní nebo sportovní psi a teriéři (FCI III) jsou odvážnější než honiči nebo pastevečtí psi. Starling et al. (2013b) také zkoumali a potvrdili vliv plemene na odvalu a Coping styles psů patřících do tří skupin plemen, ohařů (FCI VII), retrívrů a vodních psů (water/flushing dog) (FCI VIII). Lofgren et al. (2014) ve své studii uvádí jako nejtrénovatelnější slídiče, aportéry (gun dog), kteří mají vysoké aportovací skóre. Autoři vysvětlují, že šlechtění a genetika je důvodem, proč jsou pravděpodobně plemena starověkého afrického nebo asijského původu (starodávná plemena příbuzná vlkům), hůře trénovatelná než pastevečtí nebo lovečtí psi.

Při studování kříženců Mirkó et al. (2012) přišli s výsledky, že kříženci jsou méně společenší než teriéři a oproti retrívrům a vodním psům (flushing dog) jsou lépe trénovatelní. Podle Gartner (2015) čistokrevní psi dosahují nižších skóre v Agresi vůči cizím lidem (Stranger-directed Aggression), Nespolečenském strachu (Non-social Fear) a Citlivosti na dotek (Touch Sensitivity), celkově jsou méně Agresivní (Aggression) a mají menší Strach (Fearfulness) než kříženci (Wallis et al., 2020).

3.2.2.5 Životní styl psa

Životní styl, tj. pracovní stav, hraje také velkou roli v utváření osobnosti psa. Současná pracovní role psů je pro osobnost mnohem důležitější než účel plemene, pro který bylo plemeno vyšlechtěno (Lofgren et al., 2014). Například český teriér vyšlechtěný pro lovecké účely se v myslivecké praxi téměř nepoužívá.

Kupříkladu psi chováni jako mazlíčci, společníci, jsou hravější bez ohledu na účel plemene. Zároveň jsou mazlíčci společně se slídiči (FCI VIII) (gun dog) více rozrušení během jejich ignorace a mají vyšší strach z lidí a předmětů než psi sloužící na výstavy. Společníci jsou také více agresivní bez majitele než výstavní psi a mají větší strach z hluku než slídiči (FCI VIII) (gun dog) a výstavní psi. Slídiči (FCI VIII) (gun dog) jsou oproti ostatním kategoriím psů nejlépe trénovatelní. Pracovní psi se svými majiteli nebo cvičiteli tráví hodně času výcvikem, který snižuje strach, separační úzkost a agresi (Lofgren et al., 2014). Pracovní psi a slídiči (FCI VIII) (gun dog) mají vysoké skóre v zaměření na výcvik (Gartner, 2015).

3.3 Metody zjišťování osobnosti psů

Všeobecně existují dvě metody hodnocení osobnosti zvířat. První metodou je hodnocení vlastností, které se často používalo ve výzkumech lidské osobnosti. Je založeno na bázi dotazníků, kde hodnotitel posuzuje svůj celkový dojem z chování zvířete. Druhou metodou je kódování chování používané v etologii. Jde o objektivní záznam chování, jeho frekvence nebo míry reakce na podnět. Existují dva podtypy: naturalistický, při kterém probíhá pozorování chování zvířete v jeho přirozeném prostředí a experimentální, kde dochází ke změně v prostředí a následnému zaznamenání reakce zvířete (Weiss & Adams, 2010). Pro psy se kromě výše zmíněných metod používá i expertní hodnocení plemen (Gartner, 2015; Jones, 2008). Může se také používat kombinace několika metod (Gartner, 2015).

3.3.1 Expertní hodnocení plemen

Expertní hodnocení prototypů plemen je založeno na popisu, hodnocení nebo řazení plemen odborníky na psy (veterináři, trenéry psů). Hodnotitelé oceňují psí plemena jako celek, srovnávají a seřazují vybraná plemena podle 13 rysů chování (Jones & Gosling, 2005).

3.3.2 Testové baterie

V testovacích bateriích je pes podroben sérii experimentů (Gartner, 2015). Jedná se o dokumentaci reakcí psů na různé podněty, např. nové předměty, neznámé osoby, hlasité a nečekané zvuky apod. (Jones & Gosling, 2005). Příkladem použití testových baterií je hodnocení mentality psů (Dog Mentality Assessment; DMA), které slouží k výběru pracovních psů (Rayment et al., 2015; Svartberg, 2002). Značnou výhodou těchto testů je jejich standardizace, která umožňuje objektivní kódování chování (Turcsán et al., 2018). Nevýhodou je jejich ovlivnitelnost kontextem, díky kterému se zaměřují především na hrubé prvky chování. Hrubými prvky chování je myšleno chování, které je aktivně vyjadřováno. Například, pokud se pes bojí, projevuje agresivní chování jako je štěkání, vrčení. Kromě omezených kontextů a počtů zkoumaných vlastností, jsou testy náchylné k ignoraci jemného, pasivního chování (pokud se pes se bojí, není agresivní, schová se, utíká pryč) zkoumaných subjektů, které se může lišit v závislosti na zkušenostech hodnotících (Rayment et al., 2015). Tento způsob hodnocení osobnosti je časově náročný, pokud chceme zkoumat velké množství subjektů (Wiener & Haskell, 2016).

3.3.3 Pozorování chování v přirozeném prostředí

Další metodou je pozorování chování psa v jeho přirozeném (např. domácím) prostředí a hodnocení jeho reakce přirozeně se vyskytující objekty, interakce s lidmi nebo jinými psy (Jones & Gosling, 2005).

3.3.4 Hodnocení individuálních vlastností pomocí dotazníku

Hodnocení vlastností je založené na použití dotazníku, který obsahuje řadu položek (adjektiv s definicemi) či tvrzení. Příkladem takového tvrzení může být: „Pes je vynalézavý, nápaditý, když hledá skryté jídlo nebo hračku.“ nebo „Je inteligentní, rychle se učí.“ (Turcsán et al., 2011). Dotazníky mohou mít různý počet adjektiv či tvrzení, od 26 do 102 v závislosti na dotazníku. Některé dotazníky proto mají i krátké verze. U individuálního hodnocení se získávají informace od osoby, která zná psa nejlépe, většinou od majitele, který například uvádí, jak často danou činnost pes vykonává (Gartner, 2015; Jones & Gosling, 2005) nebo jak dané tvrzení psa vystihuje na Likertově škále (většinou pětibodová nebo sedmibodová) (Posluns et al., 2017).

Nevýhodou této metody je často nedostatek hodnotitelů, kteří mají dostatek zkušeností se psem a jeho chováním. Hrozbu mohou představovat kulturní rozdíly mezi majiteli, které mohou změnit interpretaci chování nebo význam překladu dotazníku (Wiener & Haskell, 2016). Tato

metoda je často kritizovaná jako subjektivní, což se dá ale otestovat korelací s dalšími charakteristikami jedince (jeho chováním nebo fyziologickými parametry) nebo ověřením, zda se dva pozorovatelé shodnou na hodnocení jednoho psa. Výhodou této metody je popis chování psa na celé řadě osobnostních dimenzí, které je založeno na dlouhodobých zkušenostech a znalostech hodnotitele s chováním psa napříč různými kontexty (Rayment et al., 2015). Přestože nejsou dotazníky považovány za dostatečně objektivní jako jiné metody, jsou finančně výhodnější a rychlejší (Wiener & Haskell, 2016), z toho důvodu jsou ve výzkumu osobnosti psů hojně využívány a existuje celá řada různých typů dotazníků.

3.3.4.1 Druhy osobnostních dotazníků

Canine Behavioral Assessment and Research Questionnaire (C-BARQ) je patrně nejpoužívanější behaviorální dotazník pro psy. Majitel zde popisuje podle frekvence nebo závažnosti chování psa v určitých situacích na pětibodové škále (Wiener & Haskell, 2016). Původně byl vyvinutý k zjišťování úspěšnosti vodících psů Pensylvánskou univerzitou, ale v současné době se používá i pro jiné účely. Má 102 otázek a je rozdělen do sedmi dimenzí: Vzrušivost (Excitability), Chování související se separací (Separation-related behaviour), Agresivita (Aggression), Strach a úzkost (Fear and anxiety), Výcvik a poslušnost (Training and obedience), Připoutanost a hledání pozornosti (Attachment and attention seeking), Různé (Miscellaneous). Celkově se zaměřuje na dvanáct osobnostních rysů (Lofgren et al., 2014).

The Monash Canine Personality Questionnaire-Revised (MCPQ-R) je dotazník založený na hodnocení psů přídavnými jmény na šestibodové škále. Jeho krátká verze má šestadvacet položek a hodnotí chování psa na pěti dimenzích: Přátelskost (Amicability), Soustředění na trénink (Training Focus), Neuroticismus (Neuroticism), Motivace (Motivation) a Extraverze (Extraversion) (Posluns et al., 2017).

Dotazník osobnosti psa (Dog Personality Questionnaire; DPQ; (Jones 2008) má v krátké formě 45 otázek, v dlouhé 75. Hodnotitelé posuzují chování psů na pětibodové (Höglin et al., 2021; Wallis et al., 2020) nebo sedmibodové Likertově škále (Chopik & Weaver, 2019; Corrieri et al., 2018; Posluns et al., 2017). Pomocí tohoto dotazníku je hodnoceno chování psa na pěti dimenzích: Aktivita/Vzrušivost (Activity/Excitability), Schopnost reagovat na trénink (Responsiveness to Training), Strach (Fearfulness), Agresivita vůči lidem (Aggression towards People) a Agresivita vůči zvířatům (Aggression towards Animals) (Chopik & Weaver, 2019; Höglin et al., 2021; Posluns et al., 2017). Každá dimenze je pak rozdělena na několik aspektů (Příloha 4), podrobnějších podkategorií (Posluns et al., 2017; Wallis et al., 2020). DPQ

prokazuje spolehlivost a validitu (Turecsán et al., 2018; Wallis et al., 2020). Také má dobrou shodu mezi hodnotiteli při hodnocení daného psa a shodu v čase – tj. pokud je jeden pes hodnocen opakovaně stejným hodnotitelem ve dvou časových obdobích (Chopik & Weaver, 2019; Turecsán et al., 2018).

3.4 Osobnost loveckých psů

Lovečtí psi byli šlechtěni a chováni pro jejich dobré vlastnosti využívané v lovu. Konkrétně jde o jejich kondici a dobré instinkty (Bednarek & Sławinska, 2021). Osobnost loveckých psů byla hodnocena zejména z hlediska rozdílů daných plemeny a vlivem majitele a z hlediska výkonnosti psů v loveckých zkouškách. Höglin et al. (2021) zjistili, že hladina kortizolu (stresového hormonu), u loveckých psů negativně koreluje s osobnostními rysy majitele, s Otevřeností (Openess) a Přívětivostí (Agreeableness). Poukázali také na fakt, že plemena vyšlechtěna ke spolupráci s lidmi jako například pastevecká plemena synchronizují dlouhodobý stres se svými majiteli. Jelikož lovecká plemena nebyla vyšlechtěna ke spolupráci s lidmi, tento trend se u nich nepotvrdil. Tato studie neprokázala vliv životního stylu na osobnost loveckých psů. Bednarek & Sławinska (2021) zkoumající vliv věku, pohlaví a plemene na výkonnost psů v loveckých zkouškách potvrdili, že psi jsou výkonnější než feny, starší psi jsou výkonnější než mladší a plemeno ovlivňuje téměř všechny kategorie jako například Poslušnost (Obedience) nebo Stopování (Tracking). Uvádí také, že nejvýkonnější z honičů byli jezevčáci, kteří jsou více odvážní a lepší v hledání.

3.5 Jezevčáci

3.5.1 Historie, využití, varianty

Jezevčáci (podle FCI skupina IV) mají velmi nápadnou stavbu těla, pro které je typické dlouhé tělo s krátkými končetinami. Podle velikosti pak rozdělujeme jezevčíky do tří skupin: standardní, trpasličí a králičí. Dále je také řadíme do tří kategorií podle typu srsti: drsnosrstí (hrubosrstí), krátkosrstí a dlouhosrstí. Byli vyšlechtěni převážně pro lov. Používají se při norování, jako slídiči nebo při naháňkách a dosledech. Nyní jsou ale používáni i jako společníci (domácí mazlíčci) (Bednarek & Sławinska, 2021).

3.5.2 Vlastnosti plemene

Jezevčíci jsou všeobecně známí pro svou tvrdohlavost a problémy s podřízeností. Nicméně jsou velmi samostatní a inteligentní (Bednarek & Sławinska, 2021). Individuální rozdíly v chování a zejména vliv pohlaví, kastrace, životního stylu však nebyly dosud detailněji prozkoumány. Výzkum osobnosti jezevčků pomůže zlepšit životní podmínky a podmínky chovu. Také může přispět k lepšímu výběru psů pro pracovní využití, například pro mysliveckou praxi, nebo při výběru psů do chovu.

4 Metodika

4.1 Studování psi

Studováno bylo 17 dospělých (tj. starších 12 měsíců) jedinců drsnosrstého jezevčíka. Dospělí jezevčíci byli vybráni z důvodu již ustálené osobnosti. Celkem bylo získáno hodnocení osobnosti od 6 psů a 11 fen. Z tohoto počtu byl 1 kastrovaný pes a 3 kastrované feny. Průměrný věk psů byl 9 let (\pm SD 6,29) a fen 6 let (\pm SD 2,93). Počet lovecky využívaných jedinců byl 14 a nevyužívaných jedinců 3.

Hodnocení psi pocházeli celkem od 12 majitelů (průměrný počet psů na majitele = 3), 7 mužů (průměrný věk 36 let \pm SD 11,02) a 4 žen (průměrný věk 50 let \pm SD 7,91). 8 psů pocházelo z rodinných chovatelských stanic, které se věnují rozmnožování psů s PP (průkazem původu). Jedná se tedy o chov čistokrevných psů, kde se klade důraz na kvalitní genetický materiál a nejlepší pracovní (u loveckého plemene lovecké) vlastnosti.

Hodnocení osobnosti provedlo celkem 34 hodnotitelů (16 žen a 18 mužů). Pro všechny jezevčíky kromě jednoho, který měl 1 hodnotitele, vyplnili dotazník 2 hodnotitelé (majitel a další hodnotitel, který znal psa velmi dobře). Dotazníky vyplnilo 17 majitelů, 8 spolumajitelů, 6 členů domácnosti a 3 cvičitelé. Průměrný věk hodnotitelů byl 39 let (\pm SD 12,51). Průměrný věk žen byl 40 let (\pm 10,44) a mužů 38 let (\pm 12,74). Průměrná délka znalosti psa byla 7 (\pm SD 3,96) let u majitelů a 6 (\pm SD 3,23) let u dalších hodnotitelů.

4.2 Sběr dat

K hodnocení osobnosti byla použita zkrácená forma Dotazníku osobnosti psa (DPQ) s 45 otázkami (Jones, 2008) (Příloha 1) z důvodu dobré shody mezi hodnotiteli originální anglické verze a časové nenáročnosti. Dotazník osobnosti psa byl přeložený do českého jazyka (Příloha 2). Každá otázka obsahovala konkrétní tvrzení. Hodnotitelé poté posuzovali, zda tvrzení vystihuje vlastnosti psa na Likertově sedmibodové stupnici, od 1 = Nesouhlasím silně po 7 = Souhlasím silně. DPQ společně s dotazníkem o základních informacích o psovi, Demografický dotazník (DD) (Příloha 3), byl převeden do elektronické formy v aplikaci Formuláře Google a umístěn na sociální síť Facebook, konkrétně do pěti facebookových skupin (Lovecká kynologie v ČR, Jezevčíci s láskou, Jezevčík drsnosrstý, Pracovní jezevčík, Máme rádi jezevčíky) v období od 6. 11. 2023 do 18. 2. 2024. O vyplnění dotazníků byly dále také požádány i chovatelské stanice a osoby blízké autorce této bakalářské práce, které vlastnily psy

splňující požadavky pro zařazení do výzkumu. DPQ pro každého jedince vyplňovali dva hodnotitelé pro porovnání shody mezi hodnotiteli, a tudíž spolehlivosti českého překladu dotazníku. Hodnotitelé byli požádáni, aby dotazník vyplňovali samostatně a hodnocení mezi sebou nediskutovali. Demografický dotazník každého psa vyplnil majitel psa.

Data získaná z dotazníků byla přepsána do tabulky v MS Excel. Při prepisování se jména psů a majitelů kódovala, aby byla zajištěna úplná anonymita při statistickém hodnocení. Celkem 2 psi byli vyřazeni z dalších statistických analýz z důvodu nevyplnění všech dotazníků (2 DD a 1 DP) nutných pro tento výzkum.

4.3 Výpočet osobnostního skóre

Do výpočtu skóre osobnosti nebyly zahrnuty otázky, u kterých nebyla prokázána shoda mezi hodnotiteli. U otázek, u kterých se oba hodnotitelé shodli, se spočítal průměr hodnocení obou hodnotitelů. Dále byl spočítán průměr hodnot z jednotlivých otázek podle bodovacího klíče pro krátkou formu DPQ (Tab. 1), kdy skóre nabývalo hodnot od 1 do 7. Kupříkladu majitel v otázce 1 („Pes se chová agresivně k jiným psům.“) ohodnotil psa hodnotou na Likertově škále 2 a spolumajitel ohodnotil psa hodnotou 1. Průměr v této otázce je 1,5. V otázce 19 byl pes ohodnocen majitelem 7 (převrácená hodnota 1) a spolumajitelem 4 (převrácená hodnota 4). Průměr v této otázce byl 2,5. Skóre na dimenzi Agresivita vůči zvířatům se poté vypočítalo jako průměr z průměru otázek: 2, 19, 34, 8, 23, 39 a 45 (Tab. 1). U příkladného psa se skóre počítalo jako průměr 1,5; 2,5 ... Přitom hodnoty u otázek 19 a 34 byly převrácené (hodnota 7 se rovnala 1, 6 se rovnala 2, hodnota 5 se rovnala 3 a obráceně). Pro každého psa tak bylo vypočítáno jeho skóre pro pět osobnostních dimenzí (Aktivita/Vzrušivost, Schopnost reagovat na trénink, Strach, Agresivita vůči lidem a Agresivita vůči zvířatům), které DPQ hodnotí, tzn. že pro každého psa bylo k dispozici 5 hodnot. V případě, že majitel psa projevil zájem o zaslání výsledných skóre osobnosti psa, bylo tak učiněno na poskytnutý kontakt.

Kromě skóre na osobnostních dimenzích, bylo počítáno i skóre na konkrétních aspektech dimenze (podsložky dimenze) podobným způsobem jako bylo počítáno skóre osobnosti. Celkem byly vybrány 3 aspekty: Strach z psů (aspekt dimenze Strach), Pud pronásledování (aspekt dimenze Agresivita vůči zvířatům) a Nesociální strach (aspekt dimenze Strach) (Tab. 1).

Dimenze a jejich aspekty	číslo otázky v DPQ
Dimenze 1 – Strach (Fearfulness)	
Aspekt 1 – Strach z lidí (Fear of people)	R1, 6, 27

Aspekt 2 – Nesociální strach (Nonsocial fear)	3, R11, R22
Aspekt 3 – Strach z psů (Fear of dogs)	13, 21, 42
Aspekt 4 – Strach z manipulace (Fear of Handling)	16, 35, 44
Dimenze 2 – Agresivita vůči lidem (Aggression towards People)	
Aspekt 1 – Obecná agrese (General Aggression)	7, R18, 40
Aspekt 2 – Situační agrese (Situational Aggression)	25, 30, 36
Dimenze 3 – Aktivita/Vzrušivost (Activity/Excitability)	
Aspekt 1 – Vzrušivost (Excitability)	15, 31, R41
Aspekt 2 – Hravost (Playfulness)	R9, 17, 33
Aspekt 3 – Aktivní zapojení (Active Engagement)	R4, 14, 24
Aspekt 4 – Strach z manipulace (Fear of Handling)	20, R26, 37
Dimenze 4 – Schopnost reagovat na trénink (Responsiveness to Training)	
Aspekt 1 – Trénovatelnost (Trainability)	R29, R38, 43
Aspekt 2 – Ovladatelnost (Controllability)	5, R10, 32
Dimenze 5 – Agresivita vůči zvířatům (Aggression towards Animals)	
Aspekt 1 – Agresivita vůči psům (Aggression towards Dogs)	2, R19, R34
Aspekt 2 – Pud pronásledování (Prey Drive)	8, 23, 39
Aspekt 3 – Dominance nad ostatními psy (Dominance over Other Dogs)	12, R28, 45

Tab. 1: Bodovací klíč pro krátkou formu DPQ. Písmeno R před položkou znamená, že položka má reverzní, tj. převrácené kódování.

4.4 Analýza dat

Statistické vyhodnocení dat probíhalo v programu R studio (verze 2023.09.01) (R Core Team, 2023). Nejprve byla hodnocena shoda mezi hodnotiteli (a tak spolehlivost českého překladu DPQ) porovnáním hodnocení hodnotitelů prostřednictvím koeficientů vnitrotřídních korelací za použití statistického balíčku *irr* (Gamer M., 2019).

Pro testování vlivu životního stylu (lovecky aktivní, lovecky neaktivní), pohlaví (pes, fena) a kastrace (kastrovaný, nekastrovaný) na osobnostní skóre psa na dané dimenzi či aspektu dimenze, byla provedena analýza variance (ANOVA) – pro každou dimenzi či facetu jedna ANOVA. V případě, že neměla skóre normální rozložení (Agresivita vůči lidem, Nesociální strach), tak byla logaritmována (log).

5 Výsledky

5.1 Shoda mezi hodnotiteli

Shoda mezi hodnotiteli byla v průměru 0,62 (\pm SD 0,21). Hodnotitelé se však neshodli ($p > 0,05$) na 7 otázkách (otázka číslo 11, 12, 20, 28, 29, 36, 38) (Tab. 2). U ostatních otázek byla shoda vysoká, pohybovala se v rozmezí od 0,44 do 0,9. Největší shoda mezi hodnotiteli byla v otázkách číslo 1, 7, 16, 26 a 39 (Tab. 2).

Otázka	ICC	CI	p
1	0,84	0,16 – 0,94	p < 0,001
2	0,77	0,48 – 0,91	p < 0,001
3	0,45	0 – 0,76	p = 0,026
4	0,61	0,21 – 0,84	p = 0,003
5	0,74	0,41 – 0,9	p < 0,001
6	0,64	0,25 – 0,85	p = 0,002
7	0,89	0,62 – 0,96	p < 0,001
8	0,72	0,34 – 0,89	p < 0,001
9	0,5	0,04 – 0,79	p = 0,018
10	0,59	0,17 – 0,83	p = 0,005
11	0,19	-0,3 – 0,6	p = 0,227
12	0,32	-0,19 – 0,69	p = 0,105
13	0,52	0,06 – 0,79	p = 0,014
14	0,69	0,3 – 0,88	p = 0,001
15	0,9	0,74 – 0,96	p < 0,001
16	0,81	0,55 – 0,93	p < 0,001
17	0,7	0,35 – 0,88	p < 0,001
18	0,79	0,5 – 0,92	p < 0,001
19	0,66	0,27 – 0,86	p = 0,002
20	0,35	-0,14 – 0,7	p = 0,077
21	0,62	0,23 – 0,84	p = 0,002
22	0,45	-0 – 0,75	p = 0,026
23	0,9	0,74 – 0,96	p < 0,001
24	0,76	0,31 – 0,92	p = 0,002
25	0,62	0,24 – 0,84	p = 0,002
26	0,88	0,69 – 0,95	p < 0,001
27	0,69	0,32 – 0,88	p < 0,001
28	0,42	-0,09 – 0,74	p = 0,049
29	0,37	-0,13 – 0,71	p = 0,07
30	0,74	0,43 – 0,9	p < 0,001
31	0,58	0,16 – 0,82	p = 0,005
32	0,72	0,34 – 0,89	p < 0,001
33	0,52	0,09 – 0,79	p = 0,01

34	0,53	0,08 – 0,8	p = 0,013
35	0,43	-0,3 – 0,75	p = 0,033
36	0,29	-0,15 – 0,66	p = 0,096
37	0,76	0,46 – 0,9	p < 0,001
38	-0,07	-0,49 – 0,4	p = 0,616
39	0,85	0,64 – 0,94	p < 0,001
40	0,76	0,46 – 0,91	p < 0,001
41	0,44	-0,02 – 0,75	p = 0,03
42	0,71	0,35 – 0,88	p < 0,001
43	0,7	0,33 – 0,88	p < 0,001
44	0,61	0,2 – 0,84	p = 0,004
45	0,75	0,4 – 0,9	p < 0,001

Tab. 2: Shoda mezi hodnotiteli v jednotlivých odpovědích na otázky krátké formy DPQ dotazníku (Jones, 2008). Tučně jsou označené statisticky významné hodnoty potvrzující shodu. ICC = hodnota koeficientu vnitřní korelace, CI = konfidenční interval.

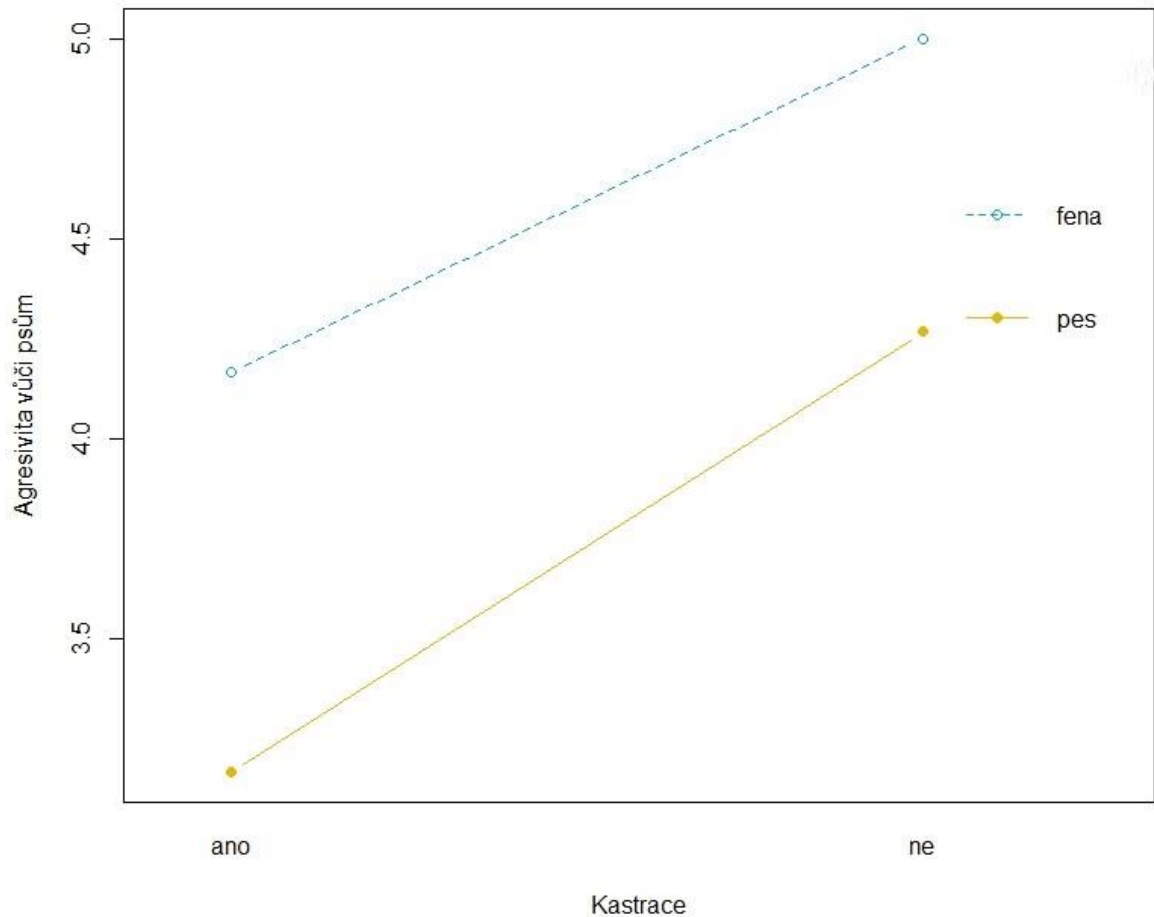
5.2 Vliv pohlaví, životního stylu a kastrace na osobnostní skóre psa

Životní styl, pohlaví ani kastrace neměla statisticky průkazný vliv ($p > 0,05$) na osobnostní skóre na dimenzích Strach, Agresivitu vůči lidem, Aktivitu/Vzrušivost, Schopnost reagovat na trénink, Agresivitu vůči zvířatům ani na skóre na aspektech Strach z psů, Pud pronásledování a Nesociální strach (Tab. 3).

Byl prokázán vliv kastrace a pohlaví na Agresivitu vůči psům (Tab. 3), kdy byly feny hodnoceny jako agresivnější než psi a nekastrovaní jedinci agresivnější než kastrování psi (Obr. 1).

dimenze/aspekt	df	kastrace		pohlaví		životní styl	
		F	p	F	p	F	p
Strach	1	0,04	0,84	0,84	0,38	0,29	0,6
Agresivita vůči lidem	1	0,32	0,58	0,03	0,88	0,28	0,61
Aktivita/Vzrušivost	1	1,57	0,23	0,38	0,55	0,48	0,5
Schopnost reagovat na trénink	1	1,13	0,31	0,02	0,9	2,1	0,17
Agresivita vůči zvířatům	1	0,3	0,6	0	1	1,33	0,27
Strach z psů	1	0,17	0,69	0,01	0,93	1,34	0,27
Agresivita vůči psům	1	6,2	0,03	7,46	0,02	0,05	0,82
Pud pronásledování	1	0,08	0,79	4,23	0,06	1,82	0,2
Nesociální strach	1	0,09	0,77	1,26	0,28	1,18	0,3

Tab. 3: Vliv kastrace, pohlaví a životního stylu dospělých drsnosrstých jezevčků na jejich osobnostní skóre na jednotlivých dimenzích a aspektech osobnosti (DPQ, Jones 2008). Statisticky významné hodnoty jsou vyznačeny tučně (výsledky ANOVA).

Obr. 1: Závislost mezi skóre osobnosti psa aspektu Agresivita vůči psům, kastrací a pohlavím. Osa x značí stav kastrace jedinců. Osa y znázorňuje skóre dospělých drsnosrstých jezevčků v aspektu Agresivita vůči psům (DPQ, Jones 2008). Žlutou linií je znázorněna závislost psů a modrou přerušovanou linií závislost fen.

6 Diskuze

Cílem bakalářské práce bylo ohodnotit český překlad krátké formy DPQ pomocí shody mezi hodnotiteli a ohodnotit vliv pohlaví a kastrace na osobnostní skóre psů. Shoda mezi hodnotiteli byla pozorována u většiny otázek kromě sedmi otázek. Byla prokázána souvislost mezi pohlavím a kastrací a osobnostním aspektem Agresivita vůči psům, kdy fený a nekastrovaní jedinci byli agresivnější než psi a kastrování jedinci. Dalším cílem bylo otestovat, zda existují rozdíly v osobnostním skóre lovecky využívaných a nevyužívaných drsnosrstých jezevčků. Vliv životního stylu na osobnost psů nebyl prokázán.

6.1 Shoda mezi hodnotiteli

V této práci bylo zjištěno, že se hodnotitelé shodli ve většině otázek. Shoda nebyla nalezena v otázkách 11, 12, 20, 28, 29, 36 a 38. Pravděpodobně jde o důsledek rozdílného vnímání projevů chování psa. Například v otázce 11 „Pes je sebevědomý“ můžeme mít jiné představy o tom, jak se sebevědomé chování projevuje. Řešením by mohlo být upřesnění situace nebo přidání příkladů chování, jako je v otázce 14 „Pes při úkolech (např. při dostávání odměny z Kongu, roztrhání hraček) pracuje, dokud nejsou úplně dokončeny.“ nebo v otázce 21 „Pes se chová submisivně (např. převaluje se, vyhýbá se očnímu kontaktu, olizuje si tlamu), když zdraví jiné psy“.

Tvrzení 20 „Pes vyhledává společnost lidí.“ způsobuje komplikaci podobně jako otázka 11, kdy daný hodnotitel může chápat „vyhledáváním společnosti“ situace, kdy pes aktivně vyhledává společnost, například si sedá na klín nebo si vynucuje hlazení. Někteří psi ale nemusí vyhledávat přímo kontakt s člověkem, ale stačí jim pouze být v přítomnosti člověka. Takové chování pak může být přehlíženo a daný pes nemusí být hodnocen na Likertově mezi hodnotami 5–7 (souhlasím), ale mezi 1–3 (nesouhlasím). Dalším takovým příkladem může být i otázka 28 „Pes ochotně sdílí hračky s jinými psy.“, kdy hodnotitel nemusí rozlišit hravé chování od bránění si daného předmětu a pes je tedy posuzován nesprávně. Neshoda mezi hodnotiteli u otázky 36 „Pes agresivně hlídá kýžené (chtěné) předměty (např. ukradené předměty, odměny, misku s potravou)“ by také pravděpodobně mohla být způsobena rozdílným vnímáním agresivního chování nebo mohlo jít o nesoustředění hodnotitele během vyplňování, kdy mohlo být přehlédnuto „agresivně“ a šlo tedy pouze o posouzení, zda si pes hlídá chtěné věci.

V tvrzení 12 „Pes je dominantní vůči ostatním psům.“ může být důvodem neshody mezi hodnotiteli rozdílný způsob trávení času se psem. Například pokud se člen domácnosti nepodílí na venčení psa, nemůže spolehlivě zhodnotit chování psa vůči cizím psům a může posuzovat

pouze chování psa vůči ostatním psům v domácnosti. Podobným příkladem je nejspíše i otázka 38 „Pes ignoruje povely“. Hodnocení prováděli nejspíše členové domácnosti, kteří psa netrénují a nemají tedy shodné odpovědi s majiteli, kteří tak činí.

Otázka 29 „Pes jen pomalu reaguje na opravování majitelem“ je pravděpodobně kombinací těchto problémů. Shoda nebyla potvrzena pravděpodobně z důvodu hodnocení hodnotitelem, který psa netrénuje, a tedy neopravuje, nebo nepochopením tvrzení „opravování“.

Řešením by bylo vylepšit překlad dotazníku a otestovat jeho validitu nebo využívat data pouze od majitelů, kteří se psem pracují a znají jeho chování ve všech kontextech. Pomocí těchto vylepšení bychom mohli dosáhnout stejné spolehlivosti jako anglická verze dotazníků.

6.2 Vliv pohlaví, životního stylu a kastrace na osobnostní skóre psa

Životní styl průkazně neovlivňoval žádnou osobnostní dimenzi ani aspekt. Jelikož minulé výzkumy prokázaly vliv životního stylu na osobnost (Gartner, 2015; Lofgren et al., 2014), vliv životního stylu by pravděpodobně mohl mít vliv na osobnost psů i v této práci, kdybychom měli větší a lépe rozložený vzorek studovaných objektů (psů lovecky využívaných bylo 14, mazlíčků jen 3).

Kastrace měla vliv pouze na aspekt Agresivita vůči psům. Psi, kteří nebyli kastrování měli vyšší skóre (byli hodnoceni jako agresivnější) než intaktní (nekastrování) psi. Kastrace ovlivňuje hladiny hormonů, zejména testosteronu (Wallis et al., 2020), je tedy pravděpodobné, že kastrování psi budou mít nižší hladinu hormonů a budou tedy méně agresivní. Tyto výsledky jsou v rozporu s tvrzením jiné studie, která zkoumala Agresivitu pomocí C-BARQ dotazníku (Farhooody & Zinc, 2010).

Dále byl prokázán vliv pohlaví na Agresivitu vůči psům. Feny byly agresivnější než psi, což se rozchází s poznatky jiných studií (Jones & Gosling, 2005; Wallis et al., 2020). Rozdílné výsledky mohou být způsobené malým počtem studovaných jedinců.

Zvětšením studované skupiny můžeme dojít k validnějším výsledkům, které by nám umožnily lépe prozkoumat problematiku osobnosti psů konkrétního loveckého plemene. Kromě rozšíření skupiny studovaných objektů, bychom mohli rozšířit skupinu studovaných faktorů, například o věk a pohlaví majitele, zkušenosti s výcvikem, četnost procházek apod. Třeba faktor osobnost majitele pozitivně korelovala s osobností psa (Höglin et al., 2021) a zkušenost majitele s výcvikem psa měla vliv na osobnost psa hned v několika dimenzích (Lofgren et al., 2014). Také bychom mohli sledovat a následně porovnávat osobnost dvou

loveckých plemen stejného loveckého upotřebení nebo rozdílů jednoho loveckého plemene různých upotřebení. Tyto výsledky by následně mohly pomoci při výběru správného plemene či jedince podle konkrétních požadavků myslivce. Mohlo by být prospěšné přepracovat český překlad dotazníku a zvýšit jeho srozumitelnost pro hodnotitele.

7 Závěr

Prvním cílem této bakalářské práce bylo ohodnotit český překlad krátké formy osobnostního dotazníku (DPQ, Jones 2008) pomocí shody mezi hodnotiteli. Shoda mezi hodnotiteli byla pozorována u většiny otázek kromě otázek 11, 12, 20, 28, 29, 36 a 38, což mohlo být dané rozdílným vnímáním projevů konkrétního chování nebo rozdílným způsobem trávení času se psem.

Druhým cílem bylo otestovat vliv pohlaví a kastrace na osobnostní skóre psů. Byl zjištěn vliv pohlaví a kastrace na osobnostní skóre v aspektu Agresivita vůči psům, kdy feny a nekastrovaní jedinci byli agresivnější vůči psům než psi a kastrovaní jedinci, což se částečně rozchází se zatím získanými výsledky z jiných výzkumů.

Posledním cílem bylo otestovat, zda existují rozdíly v osobnostním skóre psů dospělých drsnosrstých jezevčků aktivně využívaných a nevyužívaných k loveckým aktivitám. Nebyly nalezeny rozdíly v osobnostním skóre mezi psy aktivně využívanými k loveckým účelům a psy nevyužívanými k loveckým účelům (mazlíčkům). Přestože se vliv životního stylu u drsnosrstých jezevčků neprokázal, tato problematika má potenciál dále se rozvíjet a zlepšovat metodiku.

V této práci bylo dále navrženo několik vylepšení pro příští výzkum. Bylo vhodné rozšířit práci o více studovaných objektů pro validnější výsledky a více studovaných faktorů. Ačkoliv DPQ (Jones, 2008) má potenciál pro hodnocení osobnosti loveckých psů, český překlad by měl být přepracován, aby byl více pochopitelný pro hodnotitele.

8 Literatura

- Bednarek, E., & Sławinska, A. (2021). Hunt trials as a measure to assess level of training in boarhounds. *Animals*, *11*(6).
<https://doi.org/10.3390/ani11061661>
- Chopik, W. J., & Weaver, J. R. (2019). Old dog, new tricks: Age differences in dog personality traits, associations with human personality traits, and links to important outcomes. *Journal of Research in Personality*, *79*, 94–108.
<https://doi.org/10.1016/j.jrp.2019.01.005>
- Corrieri, L., Adda, M., Miklósi, Á., & Kubinyi, E. (2018). Companion and free-ranging Bali dogs: Environmental links with personality traits in an endemic dog population of South East Asia. *PLoS ONE*, *13*(6).
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0197354>
- Farhody P, & Zinc M. (2010). Behavioral and Physical Effects of Spaying and Neutering Domestic Dogs (*Canis familiaris*) Summary of findings detailed in a Masters.
<https://naiaonline.org/uploads/WhitePapers/SNBehaviorFarhodyZink.pdf>
- Gamer M., L. J. , S. I. F. P. (2019). Various Coefficients of Interrater Reliability and Agreement. <https://CRAN.R-project.org/package=irr>
- Gartner, M. C. (2015). Pet personality: A review. In *Personality and Individual Differences*, *75*, 102–113.
Elsevier Ltd. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.10.042>
- Gosling, S. D. (2001). From mice to men: What can we learn about personality from animal research? *Psychological Bulletin*, *127*(1), 45–86.
<https://doi.org/10.1037/0033-2909.127.1.45>
- Höglin, A., Van Poucke, E., Katajamaa, R., Jensen, P., Theodorsson, E., & Roth, L. S. V. (2021). Long-term stress in dogs is related to the human-dog relationship and personality traits. *Scientific Reports*, *11*(1).
<https://doi.org/10.1038/s41598-021-88201-y>
- Jones A. (2008). Development and validation of a dog personality questionnaire.
<https://repositories.lib.utexas.edu/bitstream/handle/2152/18124/jonesa75420.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Jones, A. C., & Gosling, S. D. (2005). Temperament and personality in dogs (*Canis familiaris*): A review and evaluation of past research. In *Applied Animal Behaviour Science*, *95* (1–2), 1–53.
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2005.04.008>
- Kubinyi, E., Turcsán, B., & Miklósi, Á. (2009). Dog and owner demographic characteristics and dog personality trait associations. *Behavioural Processes*, *81*(3), 392–401.
<https://doi.org/10.1016/j.beproc.2009.04.004>
- Lofgren, S. E., Wiener, P., Blott, S. C., Sanchez-Molano, E., Woolliams, J. A., Clements, D. N., & Haskell, M. J. (2014). Management and personality in Labrador Retriever dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, *156*, 44–53.
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2014.04.006>
- Mirkó, E., Kubinyi, E., Gácsi, M., & Miklósi, Á. (2012). Preliminary analysis of an adjective-based dog personality questionnaire developed to measure some aspects of personality in the domestic dog (*Canis familiaris*). *Applied Animal Behaviour Science*, *138*(1–2), 88–98.
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2012.02.016>
- Posluns, J. A., Anderson, R. E., & Walsh, C. J. (2017). Comparing two canine personality assessments: Convergence of the MCPQ-R and DPQ and consensus between dog owners

- and dog walkers. *Applied Animal Behaviour Science*, 188, 68–76.
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2016.12.013>
- R Core Team. (2023). A language and environment for statistical computing. . *R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria*.
<https://www.R-project.org/>
- Rayment, D. J., De Groef, B., Peters, R. A., & Marston, L. C. (2015). Applied personality assessment in domestic dogs: Limitations and caveats. In *Applied Animal Behaviour Science*, 163, 1–18. Elsevier B.V.
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2014.11.020>
- Starling, M. J., Branson, N., Thomson, P. C., & McGreevy, P. D. (2013a). Age, sex and reproductive status affect boldness in dogs. *Veterinary Journal*, 197(3), 868–872.
<https://doi.org/10.1016/j.tvjl.2013.05.019>
- Starling, M. J., Branson, N., Thomson, P. C., & McGreevy, P. D. (2013b). “Boldness” in the domestic dog differs among breeds and breed groups. *Behavioural Processes*, 97, 53–62.
<https://doi.org/10.1016/j.beproc.2013.04.008>
- Svartberg, K. (2002). Shyness-boldness predicts performance in working dogs. In *Applied Animal Behaviour Science*, 79 (2), 157–174.
[https://doi.org/10.1016/S0168-1591\(02\)00120-X](https://doi.org/10.1016/S0168-1591(02)00120-X)
- Turcsán, B., Kubinyi, E., & Miklósi, Á. (2011). Trainability and boldness traits differ between dog breed clusters based on conventional breed categories and genetic relatedness. *Applied Animal Behaviour Science*, 132(1–2), 61–70.
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2011.03.006>
- Turcsán, B., Wallis, L., Virányi, Z., Range, F., Müller, C. A., Huber, L., & Riemer, S. (2018). Personality traits in companion dogs—Results from the VIDOPET. *PLoS ONE*, 13(4).
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0195448>
- Wallis, L. J., Szabó, D., & Kubinyi, E. (2020). Cross-Sectional Age Differences in Canine Personality Traits; Influence of Breed, Sex, Previous Trauma, and Dog Obedience Tasks. *Frontiers in Veterinary Science*, 6.
<https://doi.org/10.3389/fvets.2019.00493>
- Weiss, A., & Adams, M. J. (2010). *Personality, Temperament, and Behavioral Syndromes*.
<https://doi-org.infozdroje.czu.cz/10.1016/B978-0-08-045396-5.00117-2>
- Wiener, P., & Haskell, M. J. (2016). Use of questionnaire-based data to assess dog personality. In *Journal of Veterinary Behavior: Clinical Applications and Research*, 16, 81–85. Elsevier USA.
<https://doi.org/10.1016/j.jveb.2016.10.007>

9 Seznam použitých zkratek a symbolů

MCPQ-R	The Monash Canine Personality Questionnaire – Revised
C-BARQ	Canine Behavioral Assessment and Research Questionnaire (C-BARQ)
DPQ	Dog Personality Questionnaire
DMA	Dog Mentality Assessment
DD	Demografický dotazník
DP	Dotazník psa

10 Samostatné přílohy

10.1 Příloha 1

Dog Personality Questionnaire (DPQ)

Here are a number of personality traits and behavioral descriptions that may or may not apply to your dog. Please write a number next to each statement to indicate the extent to which you agree or disagree with that statement. You should rate your dog based on his or her general, overall behavior.

Disagree strongly	Disagree moderately	Disagree slightly	Neither agree nor disagree	Agree slightly	Agree moderately	Agree strongly
1	2	3	4	5	6	7
1. _____	Dog is relaxed when greeting people.	19. _____	Dog is playful with other dogs.			
2. _____	Dog behaves aggressively toward dogs	20. _____	Dog seeks companionship from people.			
3. _____	Dog behaves aggressively toward dogs	21. _____	Dog behaves submissively (e.g., rolls over, avoids eye contact, licks lips) when greeting other dogs.			
4. _____	Dog is lethargic	22. _____	Dog adapts easily to new situations and environments.			
5. _____	When off leash, dog comes immediately when called.	23. _____	Dog likes to chase bicycles, joggers, and skateboarders.			
6. _____	Dog is shy.	24. _____	Dog is curious			
7. _____	Dog behaves aggressively towards unfamiliar people.	25. _____	Dog behaves aggressively in response to perceived threats from people (e.g., being cornered, having collar reached for).			
8. _____	Dog likes to chase squirrels, birds, or other small animals.	26. _____	Dog is aloof.			
9. _____	Dog gets bored in play quickly.	27. _____	Dog behaves fearfully towards unfamiliar people.			
10. _____	Dog is quick to sneak out through open doors, gates.	28. _____	Dog willingly shares toys with other dogs.			
11. _____	Dog is confident.	29. _____	Dog is slow to respond to corrections.			
12. _____	Dog is confident.	30. _____	Dog behaves aggressively during visits to the veterinarian.			
13. _____	Dog avoids other dogs.	31. _____	Dog seeks constant activity.			

14. _____ Dog works at tasks (e.g., getting treats out of a Kong, shredding toys) until entirely finished.
15. _____ Dog works at tasks (e.g., getting treats out of a Kong, shredding toys) until entirely finished.
16. _____ Dog works at tasks (e.g., getting treats out of a Kong, shredding toys) until entirely finished.
17. _____ Dog enjoys playing with toys.
18. _____ Dog is friendly towards unfamiliar people.
37. _____ Dog is affectionate.
38. _____ Dog ignores commands.
39. _____ Dog behaves aggressively towards cats.
40. _____ Dog shows aggression when nervous or fearful.
41. _____ Dog tends to be calm.
32. _____ Dog leaves food or objects alone when told to do so.
33. _____ Dog retrieves objects (e.g., balls, toys, sticks).
34. _____ Dog is friendly towards other dogs.
35. _____ Dog exhibits fearful behaviors when restrained.
36. _____ Dog aggressively guards coveted items (e.g., stolen item, treats, food bowl).
42. _____ Dog tends to be calm.
43. _____ Dog is able to focus on a task in a distracting situation (e.g., loud or busy places, around other dogs).
44. _____ Dog behaves fearfully when groomed (e.g., nails trimmed, brushed, bathed, ears cleaned).
45. _____ Dog is assertive or pushy with other dogs (e.g., if in a home with other dogs, when greeting).

10.2 Příloha 2

HODNOCENÍ OSOBNOSTI (TEMPERAMENTU) PSA

Jméno psa:

Datum vyplnění dotazníku:

Jméno hodnotitele:

Věk hodnotitele:

Vztah hodnotitele k psovi:

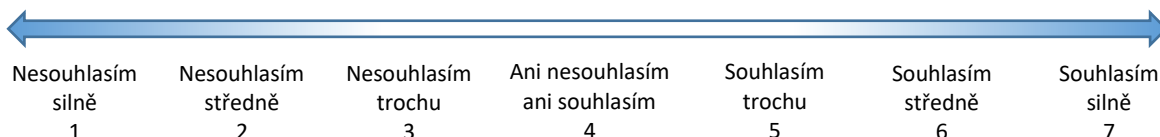
Jak dlouho psa znáte (počet roků)?

Počet psů chovaných v minulosti (včetně rodinných psů z dětství):

Počet psů chovaných v současnosti:

Instrukce k vyplnění dotazníku:

Na seznamu níže je řada osobnostních rysů nebo charakteristik chování, které mohou anebo nemusí popisovat Vašeho psa. Ke každému tvrzení napište číslo od 1 do 7, podle toho, do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s daným tvrzením. Hodnoťte psa na základě jeho celkového, obecného chování. Vyplňte všechny položky (nenechávejte žádnou položku prázdnou) a hodnocení s nikým nediskutujte!

1. Pes je uvolněný, když vítá lidi: _____
2. Pes se chová agresivně k jiným psům: _____
3. Pes je úzkostlivý: _____
4. Pes je lhostejný, letargický: _____
5. Když je pes na volno (bez vodítka), přijde okamžitě na zavolání: _____
6. Pes je plachý: _____
7. Pes se chová agresivně k neznámým lidem: _____
8. Pes rád honí veverky, ptáky nebo jiná malá zvířata: _____
9. Pes se během hry začne brzy nudit (hra přestává psa rychle bavit): _____
10. Pes se rychle vykrade ven otevřenými dveřmi, bránou: _____
11. Pes je sebevědomý: _____
12. Pes je dominantní vůči ostatním psům: _____
13. Pes se vyhýbá jiným psům: _____
14. Pes při úkolech (např. při dostávání odměny z Kongu, roztrhání hraček) pracuje, dokud nejsou úplně dokončeny: _____
15. Pes je hlučný a plný energie: _____
16. Pes má strach během návštěv veterináře: _____
17. Pes si užívá (baví ho) hru s hračkami: _____
18. Pes je přátelský k cizím lidem: _____
19. Pes je hravý v přítomnosti ostatních psů: _____
20. Pes vyhledává společnost lidí: _____
21. Pes se chová submisivně (např. převaluje se, vyhýbá se očnímu kontaktu, olizuje si tlamu), když zdraví jiné psy: _____

22. Pes se snadno přizpůsobuje novým situacím a prostředím: _____
23. Pes rád honí kola (cyklisty), běžce a skateboardisty: _____
24. Pes je zvědavý: _____
25. Pes se chová agresivně pokud vnímá, že ho lidé ohrožují (např. když je zahnaný do rohu, když mu někdo sahá na obojek): _____
26. Pes je odměřený, odtažitý: _____
27. Pes se chová bázlivě k cizím lidem/bojí se neznámých lidí: _____
28. Pes ochotně sdílí hračky s jinými psy: _____
29. Pes jen pomalu reaguje na opravování majitelem: _____
30. Pes se chová agresivně během návštěv veterináře: _____
31. Pes vyhledává neustálou aktivitu: _____
32. Pes nechá potravu nebo předměty být, když je mu přikázáno: _____
33. Pes aportuje předměty (např. míčky, hračky, klacky): _____
34. Pes je přátelský k ostatním psům: _____
35. Pes se bojí, když je s ním fyzicky manipulováno: _____
36. Pes agresivně hlídá kýžené (chtěné) předměty (např. ukradené předměty, odměny, misku s potravou): _____
37. Pes se chová láskyplně (pes iniciuje a užívá si mazlení, je při něm uvolněný ...): _____
38. Pes ignoruje povely: _____
39. Pes se chová agresivně ke kočkám: _____
40. Pes vykazuje agresi, když je nervózní nebo se bojí: _____
41. Pes má tendenci být klidný: _____
42. Pes se chová bázlivě vůči jiným psům (bojí se jiných psů): _____
43. Pes je schopný soustředit se na úkol v rozptylující situaci (např. hlučná nebo rušná místa, v blízkosti jiných psů): _____
44. Pes se bojí (chová se bázlivě), když je pečováno o jeho zevnějšek (např. při zastříhávání drápků, kartáčování, koupání, čištění uší): _____
45. Pes je asertivní nebo průbojný mezi ostatními psy (např. doma s jiným psem, při zdravení): _____

10.3 Příloha 3

DEMOGRAFICKÝ DOTAZNÍK

1. Jméno majitele:
2. Město/vesnice bydliště:
3. Mám zájem o zaslání výsledných skóre osobnosti psa? ANO/NE
4. Kontaktní e-mail nebo telefon:
5. Jméno psa:
6. Velikostní typ jezevčíka:
 - Standardní
 - Trpasličí/králičí
7. Pohlaví psa: fena/pes
8. Je pes kastrovaný? ANO/NE
9. Datum narození psa:
10. Současný počet psů v domácnosti:
11. Žije pes s jinými zvířaty?
12. Počet lidí žijících v domácnosti se psem:
13. Absolvoval pes nějaký výcvik? Lze vybrat více variant.
 - Základní poslušnost
 - Příprava za zkoušky
 - Žádné
14. Má pes pravidelně nějaké aktivity? Lze vybrat více variant.
 - Kynologický sport
 - Asistenční pes
 - Canisterapeutický pes
 - Záchranářský pes
 - Služební pes (policie, armáda, ...)
 - Použití v myslivecké praxi
 - Žádné
 - Jiné
15. Pokud se pes využívá pro myslivecké účely, zaškrtněte, ve kterém odvětví. Lze vybrat více možností.
 - Norování
 - Vyhledávání a vyhánění zvěře spárkaté
 - Dosled zvěře spárkaté
 - Dohledávání a přinášení zvěře drobné

16. Prožil pes v minulosti nějakou traumatickou událost? (Útok jiného psa, postřelení při lovu, ...)

10.4 Příloha 4

Bodovací klíč pro krátkou formu DPQ

aspekt (facet)	číslo otázky ve zkrácené formě
Dimenze 1 – Strach (Fearfulness)	
Aspekt 1 – Strach z lidí (Fear of people)	R1, 6, 27
Aspekt 2 – Nesociální strach (Nonsocial fear)	3, R11, R22
Aspekt 3 – Strach z psů (Fear of dogs)	13, 21, 42
Aspekt 4 – Strach z manipulace (Fear of Handling)	16, 35, 44
Dimenze 2 – Agresivita vůči lidem (Aggression towards People)	
Aspekt 1 – Obecná agrese (General Aggression)	7, R18, 40
Aspekt 2 – Situační agrese (Situational Aggression)	25, 30, 36
Dimenze 3 – Aktivita/Vzrušivost (Activity/Excitability)	
Aspekt 1 – Vzrušivost (Excitability)	15, 31, R41
Aspekt 2 – Hravost (Playfulness)	R9, 17, 33
Aspekt 3 – Aktivní zapojení (Active Engagement)	R4, 14, 24
Aspekt 4 – Strach z manipulace (Fear of Handling)	20, R26, 37
Dimenze 4 – Schopnost reagovat na trénink (Responsiveness to Training)	
Aspekt 1 – Trénovatelnost (Trainability)	R29, R38, 43
Aspekt 2 – Ovladatelnost (Controllability)	5, R10, 32
Dimenze 5 – Agresivita vůči zvířatům (Aggression towards Animals)	
Aspekt 1 – Agresivita vůči psům (Aggression towards Dogs)	2, R19, R34
Aspekt 2 – Pud pronásledování (Prey Drive)	8, 23, 39
Aspekt 3 – Dominance nad ostatními psy (Dominance over Other Dogs)	12, R28, 45

Poznámka: Písmeno R před položkou znamená, že položka má reverzní kódování. Číslo otázek označené tučně označují otázky, které se také vyskytují ve zkrácené formě DPQ, ale jsou číslovány jinak.

